

Ελευθερία(-ες)

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες
για σχολεία δευτεροβάθμιας
εκπαίδευσης σχετικά με τη
νομολογία του Ευρωπαϊκού
Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων
του Ανθρώπου

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

**Ελευθερία(-ες) – Εκπαιδευτικές
δραστηριότητες για σχολεία
δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
σχετικά με τη νομολογία του
Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των
Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**

Την ευθύνη για τις γνώμες που εκφράζονται στην παρούσα εργασία φέρουν οι συντάκτες και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα την επίσημη πολιτική του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Με την επιφύλαξη όλων των δικαιωμάτων. Κανένα κομμάτι αυτής της έκδοσης δεν επιτρέπεται να μεταφραστεί, να αναπαραχθεί ή να αναμεταδοθεί, με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο, ηλεκτρονικό (CD-Rom, Internet κ.λπ.) ή μηχανικό, όπως η φωτοτύπηση, η εγγραφή ή οποιοδήποτε σύστημα αποθήκευσης ή ανάκτησης πληροφοριών, χωρίς την προηγούμενη γραπτή άδεια από τη Διεύθυνση Επικοινωνίας (F-67075 Strasbourg Cedex ή publishing@coe.int).

Εξώφυλλο: Τμήμα Παραγωγής Εγγράφων και Δημοσιεύσεων (SPDP), Φωτογραφίες Συμβουλίου της Ευρώπης: Συμβούλιο της Ευρώπης
Σελιδοποίηση: Jouve

Council of Europe Publishing F-67075
Strasbourg Cedex <http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-8228-9
© Συμβούλιο της Ευρώπης, Μάρτιος
2015 Τυπώθηκε στο Συμβούλιο
της Ευρώπης

Συεργάτες συντάκτες και συνεισφέροντες

Επί κεφαλής του έργου

Κος Villano Qiriazzi, Προϊστάμενος Τμήματος, Τμήμα Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Συμβούλιο της Ευρώπης

Κα Stefania Kruger, Γραμματέας της Συντονιστικής Επιτροπής για την Εκπαιδευτική Πολιτική και Πρακτική, Τμήμα Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Συμβούλιο της Ευρώπης

Συντάκτες

Δρ. Peter G. Kirchsclaeger, Δρ. Bernard Dumont και κος David Hayward.

Συεργάτες συντάκτες

- ▶ Κος Astrit Dautaj, Εκπαιδευτικός Ερευνητής στο Ίδρυμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Προτύπων, Τίρανα (Αλβανία)
- ▶ Δρ. Bernard Dumont, Σύμβουλος εκπαιδευτικού σχεδιασμού, ηλεκτρονικής εκπαίδευσης (e-learning) και ποιότητας στην εκπαίδευση (Γαλλία)
- ▶ Κος David Hayward, μεταπτυχιακός φοιτητής, Πανεπιστήμιο της Γλασκόβης (Ηνωμένο Βασίλειο)
- ▶ Δρ. Peter G. Kirchsclaeger, Συνδιευθυντής του Κέντρου Εκπαίδευσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ZMRB) του Πανεπιστημίου Εκπαίδευσης Καθηγητών της Λουκέρνης (Κεντρική Ελβετία)
- ▶ Καθηγητής Jim Murdoch, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Γλασκόβης (Ηνωμένο Βασίλειο)
- ▶ Δρ. Ivana Radačić, Ινστιτούτο Κοινωνικών Επιστημών Ivo Pilar, Ζάγκρεμπ (Κροατία)
- ▶ Δρ. Mitja Sardoč, Ινστιτούτο Ερευνών για την Εκπαίδευση, Λιουμπλιάνα (Σλοβενία)

Φοιτητές και λέκτορες που συμμετείχαν στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων

Αλβανία

Κα Elira Kokona, κα Nevila Xhindi, κα Ina Zhupa, κος Erlis Hereni, κος Ermal Telha, κα Ornela Cena και κα Kejsi Rizo, υπό την εποπτεία του κου Astrit Dautaj

Κροατία

Κα Karla Alfier, κα Tihana Balagović, κα Tena Baričić, κα Sunčica Brnardić, κα Marija Čurić, κα Ida Dojčinović, κα Vanda Jakir, κα Ivana Kordić, κα Zrinka Lepan, κα Branka Marušić, κα Slavica Mihalić, κα Monika Rajković, κος Andrea Šimunović, κα Ema Mendusic Skugor, κα Nina Sertic, κα Petra Šiško, κα Svjetlana Škrobo, κα Vanja Stanišić, κα Anja Zadravec και κος Ivan Zrinski του Πανεπιστημίου του Ζάγκρεμπ, υπό την εποπτεία των Δρ. Ivana Radačić και Δρ. Vedrana Sprajic-Vrkas

Σλοβενία

Κος Rok Jemec, κα Tina Košir, κος Luka Mišić, κος Anže Novak, κα Katja Stare, κα Mojca Stropnik, κος Iztok Štefanec, κος Matija Urankar και κα Mojca Zadravec, υπό την εποπτεία του Δρ. Mitja Sardoč του Ινστιτούτου Ερευνών για την Εκπαίδευση στη Λιουμπλιάνα και του Καθηγητή Miro Cerar από τη Σχολή Νομικής του Πανεπιστημίου της Λιουμπλιάνα

Ελβετία

Κος Christoph Basler, κα Sandra Buzolzer, κος Fabio Erni, κα Sara Erni, κα Sophie Ernst, κα Simone Fasnacht, κα Eva Furrer, κα Jacqueline Haehni, κος André Huber, κος Fabian Imfeld, κα Laura Kathriner, κα Aline Lehner, κα Nina Lerch, κος Timothée Lienhard, κος Samuel Nurmi, κος Valon-Encrico Prendi, κα Rahel Rohrer, κος Rolf Saegesser και κα Joséphine Vollmeier από το Πανεπιστήμιο Εκπαίδευσης Καθηγητών της Λουκέρνης, υπό την εποπτεία του Δρ. Peter G. Kirchsclaeger

Ηνωμένο Βασίλειο

Κος Peter Alexander Begbie, κα Sonia Helen Campbell, κα Meghan Devine, κος Jack Ford, κος James Foster Gaughan, κος Elliott Jon Gold, κος David Hayward, κος Alastair John Mitchell, κα Laura Pasternak, κα Kenzie Anne Sharkey και κος Andrew James Sirel, υπό την εποπτεία του Καθηγητή Jim Murdoch του Πανεπιστημίου της Γλασκόβης

Εικονογραφήσεις

Κος Anže Novak

Βίντεο υπόθεσης Campbell και Cosans κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Κα Ολυμπία Τσίπηρα

Βοηθός

Κα Véronique Bernot, Συμβούλιο της Ευρώπης

Περιεχόμενα

ΠΡΟΟΙΜΙΟ	7
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	9
1.1. Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα;	9
1.2. Τι είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου;	10
1.3. Τι είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου;	11
1.4. Πώς γίνεται προσφυγή μιας υπόθεσης στο Δικαστήριο;	12
1.5. Ποιος αποφασίζει;	13
1.6. Τι συμβαίνει αν το Δικαστήριο αποφασίσει ότι το κράτος παραβίασε τα δικαιώματά μου;	14
2. ΤΡΟΠΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	17
2.1. Ιδιαιτερότητες της εκπαίδευσης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων	17
2.2. Δομή των δραστηριοτήτων	20
2.3. Τρόπος ένταξης των δραστηριοτήτων στην αίθουσα διδασκαλίας	21
2.4. Τρόπος αξιολόγησης των επιτευγμάτων των μαθητών	23
2.5. Τρόπος χρήσης του οπτικοακουστικού υλικού	26
2.6. Τρόπος αξιολόγησης των δραστηριοτήτων	26
3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	27
3.1. Εισαγωγή και πίνακας δραστηριοτήτων	27
3.2. Θεματική ενότητα 1 – Είναι η δική μου ζωή	33
3.3. Θεματική ενότητα 2 – Μη μου το κάνετε αυτό	55
3.4. Θεματική ενότητα 3 – Πώς συμπεριφερόμαστε στους άλλους;	73
3.5. Θεματική ενότητα 4 – Ήλω να έχω λόγο	100
3.6. Θεματική ενότητα 5 – Ίση μεταχείριση όλων	121
4. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	135
5. ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΟΡΦΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΩΝ ΤΗΣ	141
5.1. Περίληψη του προοιμίου	141
5.2. Επιλεγμένα άρθρα	142
5.3. Πρωτόκολλα της Σύμβασης	144
6. ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ USB	147
7. ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΚΤΥΑΚΟ ΤΟΠΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ	149
7.1. Το αποθετήριο και οι στόχοι του	149
7.2. Διάφοροι τρόποι αναζήτησης	150
7.3. Τα αποτελέσματα	152
8. ΚΥΡΙΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	155
9. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	157

Προοίμιο

Το πρόγραμμα “Explore and Act for Human Rights” (Εξερεύνησε και πράξε για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα) είναι ένα πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης που αποσκοπεί να ωθήσει τους φοιτητές να μάθουν ενεργά για τη σύγχρονη ιδιότητα του πολίτη και τις ηθικές επιλογές που συνεπάγεται η ζωή στη δημοκρατία. Το μεγάλο πλεονέκτημα του προγράμματος είναι

ότι δίνει ζωή σε αυτά τα θέματα, εντοπίζοντάς τα σε πραγματικές υποθέσεις που έχουν παρουσιαστεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Με την υιοθέτηση αυτής της προσέγγισης, δεν μιλάμε απλά στους νέους για τις κοινές μας αξίες. Τους δείχνουμε τι σημαίνει πλουραλισμός, δημοκρατική ελευθερία και κανόνες δικαίου στην πραγματική, καθημερινή ζωή.

Πρόκειται για μια εξαιρετικά σημαντική προσπάθεια. Κάθε νέα γενιά καλείται να κατανοήσει και να διαφυλάξει τις αξίες που συγκρατούν την ήπειρό μας ενωμένη. Η υπεράσπιση αυτών των παραδόσεων θα περάσει τελικά στα χέρια τους και πρέπει να βοηθήσουμε τους νέους να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής σκέψης, προκειμένου να μπορέσουν να εφαρμόσουν τις παλαιές αρχές σε ένα γρήγορα μεταβαλλόμενο κόσμο. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι στατικά, ούτε και οι δημοκρατικοί πολίτες είναι παθητικοί. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που το πρόγραμμα αποκαλείται «Εξερεύνησε και πράξε για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα».

Αυτή η συλλογή συμπληρώνει άλλους διαθέσιμους πόρους για τη διδασκαλία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ενώ η συμβολή της διαφέρει με τρεις τρόπους.

Πρώτον, εστιάζει σε υποθέσεις όπου μεμονωμένα άτομα αμφισβητούν καθιερωμένες πρακτικές και, με αυτόν τον τρόπο, προωθούν έμμεσα τα συμφέροντα άλλων. Ορισμένες υποθέσεις αφορούν νέους. Πολλές πάλι αφορούν δημόσια πρόσωπα. Οι περισσότερες ωστόσο αφορούν καθημερινούς ανθρώπους. Αλλά όλοι έχουν νιώσει την υποχρέωση να εκφράσουν την άποψή τους, και όλες οι υποθέσεις είχαν ευρύτερες προεκτάσεις και επιπτώσεις.

Δεύτερον, οι υποθέσεις αφορούν καίριες κοινωνικές αξίες, συμπεριλαμβανομένης της ανοχής, του σεβασμού των άλλων, της ίσης μεταχείρισης και της προστασίας από την αυθαιρεσία. Ερχόμενοι αντιμέτωποι με αυτές τις θεματικές ενότητες, οι μαθητές σύντομα ξεκινούν να τις εφαρμόζουν στις δικές τους σχέσεις και κοινότητες. Για παράδειγμα, η υπόθεση *Oruz κατά Τουρκίας* αφορά το βαθμό στον οποίο η αστυνομία θα πρέπει να επεμβαίνει για να προστατεύει τους πολίτες από σοβαρές απειλές βίας, αλλά τότε έχουν την ηθική ευθύνη οι μαθητές να παρεμβαίνουν και να προστατεύουν τους συμμαθητές τους από τον εκφοβισμό; Η υπόθεση *D.H. και λοιποί κατά Τσεχικής Δημοκρατίας* εξετάζει τη συμβατότητα των ξεχωριστών διευθετήσεων διδασκαλίας για τα παιδιά Ρομά, αλλά μας επιτρέπει να αναλογιστούμε και να αντιμετωπίσουμε τα δικά μας στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Τρίτον, αυτό το υλικό απευθύνεται σε νέους και έχει δημιουργηθεί από νέους. Συντάχθηκε από ταλαντούχες και ενθουσιώδεις ομάδες φοιτητών και νέων πτυχιούχων νομικής και παιδαγωγικών, οι οποίοι προέρχονται από πολλά ιδρύματα σε όλη την Ευρώπη, και το δοκίμασαν επί τόπου σε διάφορα σχολεία. Οι διαφορετικές ομάδες, με τα ξεχωριστά υπόβαθρό τους, έφεραν νέες και απαιτητικές προοπτικές. Το αποτέλεσμα είναι η δημιουργία πλούσιου υλικού με λεπτές αποχρώσεις που βοηθά τους νέους να αντιληφθούν το ρόλο που παίζει η ερμηνεία του νόμου.

Με μεγάλη μου χαρά λοιπόν παροτρύνω τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα συμβαλλόμενα κράτη στην Ευρωπαϊκή Μορφωτική Σύμβαση να χρησιμοποιήσουν αυτό το μοναδικό υλικό, προσαρμόζοντάς το στις ειδικές ανάγκες των τάξεων, κατά τη διδασκαλία των νέων όλης της ηπείρου σχετικά με τις αξίες και τους νόμους που όλοι μοιραζόμαστε.

Thorbjørn Jagland,
Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης

1. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Δικαστήριο

1.1. Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα;

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ;

Έχω ανθρώπινα δικαιώματα επειδή είμαι άνθρωπος.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα θέτουν πρότυπα για τον τρόπο που το κράτος θα πρέπει να μεταχειρίζεται τους ανθρώπους που βρίσκονται υπό τη δικαιοδοσία του.

Ανήκουν σε όλους, ανεξάρτητα από τις διαφορές μας.

ΦΥΛΟ

ΦΥΛΗ

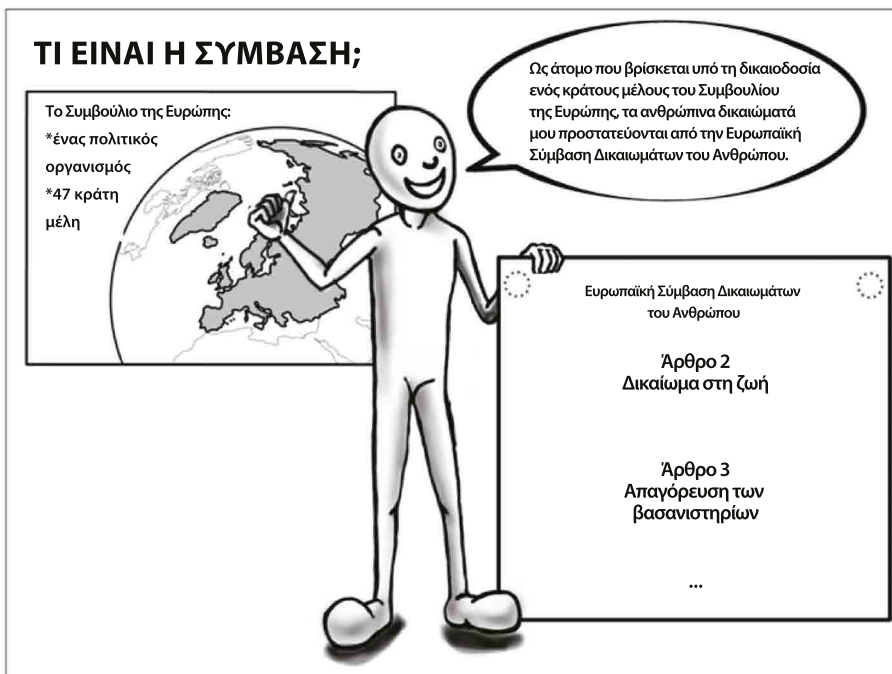
ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αναφαιρέτα και αλληλένδετα.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι δικαιώματα που έχουν όλοι οι άνθρωποι, απλά επειδή είναι άνθρωποι. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές θεωρίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά η κοινή ιδέα είναι ότι υπάρχουν ορισμένα έμφυτα, θεμελιώδη γνωρίσματα (χαρακτηριστικά και ικανότητες όπως είναι η αυτονομία, η αξιοπρέπεια, τα ενδιαφέροντα και οι ανάγκες) που είναι κοινά για όλους, ανεξαρτήτως συνθηκών. Αυτά τα «δικαιώματα» είναι απαραίτητα για την ευημερία μας, αλλά είναι ευάλωτα στις επιθέσεις μέσα από ενέργειες και παραλείψεις άλλων.

Ως εκ τούτου, πρέπει να προστατεύονται μέσα από τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα δικαιώματα του ανθρώπου υπαγορεύουν τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη πρέπει να μεταχειρίζονται τα άτομα που βρίσκονται υπό τη δικαιοδοσία τους. Συχνά ταξινομούνται σε: ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (προστασία της ζωής και της σωματικής και της διανοητικής ακεραιότητας, καθώς και των προσωπικών και πολιτικών ελευθεριών), σε κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα (δικαίωμα στην εργασία, στην εκπαίδευση, στην κοινωνική ασφάλεια, στην υγεία) και σε δικαιώματα «τρίτης γενιάς» (δικαίωμα στην ανάπτυξη, στην ειρήνη και σε ένα ασφαλές περιβάλλον).

1.2. Τι είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου;

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής «η Σύμβαση» ή «η ΕΣΔΑ») είναι το πρώτο διεθνές δεσμευτικό όργανο για τα ανθρώπινα δικαιώματα (που υιοθετήθηκε το 1950 και τέθηκε σε ισχύ το 1953). Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (ένας πολιτικός οργανισμός 47 κρατών μελών) έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση. Από τις 3 Φεβρουαρίου 2015, υιοθετήθηκαν 16 Πρωτόκολλα της Σύμβασης (από τα οποία 14 βρίσκονται σε ισχύ). Ορισμένα εξ αυτών επεκτείνουν τα προστατευόμενα δικαιώματα, ενώ ορισμένα βελτιώνουν το πλαίσιο του συστήματος της Σύμβασης.

Η Σύμβαση προβλέπει ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες (όπως είναι το δικαίωμα στη ζωή, η απαγόρευση των βασανιστηρίων, το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, η ελευθερία έκφρασης κ.λπ.). Με λίγες εξαιρέσεις, τα δικαιώματα που εκχωρούνται από τη Σύμβαση (και τα Πρωτόκολλά της) δεν είναι απόλυτα και πρέπει

να εξισορροπούνται με τα δικαιώματα των υπολοίπων και το δημόσιο συμφέρον. Τα κράτη ενδεχομένως να παραβιάζουν ορισμένα δικαιώματα σε καιρούς πολέμου ή άλλες επείγουσες ανάγκες του δημόσιου βίου. Καθώς η Σύμβαση γίνεται αντιληπτή ως ένα «όργανο με ζωή», τα δικαιώματα έχουν ερμηνευθεί με δυναμικό τρόπο, στο πλαίσιο των σημερινών συνθηκών, γεγονός που έχει επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης σε περιπτώσεις που δεν ήταν δυνατό να προβλεφθούν όταν γινόταν η υιοθέτησή της. Ως εκ τούτου, η Σύμβαση δεν προστατεύει μόνο από συμβατικούς τύπους παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου, υπό τη μορφή της άμεσης παρέμβασης από κρατικούς παράγοντες (π.χ. παράνομη σύλληψη, αστυνομική βία κατά την προσωρινή κράτηση), αλλά και από παραβιάσεις δικαιωμάτων μεμονωμένων ατόμων (π.χ. σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, εμπορία ανθρώπων) όπου το κράτος δεν έχει κάνει τα απαραίτητα βήματα για να αποτρέψει κάποια παραβίαση, ή δεν έχει επιβάλει τις κατάλληλες κυρώσεις.

1.3. Τι είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου;

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής «το Δικαστήριο») είναι το πρώτο διεθνές δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το οποίο ιδρύθηκε με τη Σύμβαση το 1959 και εξακολουθεί να αποτελεί το μοναδικό διεθνές δικαστήριο στο οποίο μπορεί να προσφύγει απευθείας ένα άτομο. Το Δικαστήριο θεωρείται ως ο πιο αποτελεσματικός διεθνής μηχανισμός για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ενεργεί ως ένα οιοσινεί συνταγματικό δικαστήριο της Ευρώπης που καθιερώνει κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Από το 1998,

αποκλειστική του αρμοδιότητα είναι η εφαρμογή της Σύμβασης. Πρόκειται για ένα δικαστήριο συνεχούς λειτουργίας με 47 δικαστές.

Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου είναι να εξετάζει και να κρίνει διακρατικές υποθέσεις και προσφυγές μεμονωμένων ατόμων κατά των συμβαλλομένων κρατών, καθώς και να παρέχει συμβουλευτικές γνώμες για νομικά ζητήματα που αφορούν την ερμηνεία της Σύμβασης, όταν απαιτείται από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι προσφυγές μεμονωμένων ατόμων αποτελούν την πλειονότητα των υποθέσεων που εκδικάζονται στο Δικαστήριο. Στο τέλος του 2014, στο Δικαστήριο εκκρεμούσε η εκδίκαση 69.900 προσφυγών.

1.4. Πώς γίνεται προσφυγή μιας υπόθεσης στο Δικαστήριο;

Μπορείτε να προσφύγετε στο Δικαστήριο για μια υπόθεση αν θεωρείτε ότι το κράτος έχει παραβιάσει τα δικαιώματά σας, αλλά, προτού το Δικαστήριο μπορέσει να εξετάσει τα επιχειρήματά σας, πρέπει να πληροίτε τις γνωστές ως προϋποθέσεις «παραδεκτού». Ένα από τα πιο σημαντικά κριτήρια είναι ο κανόνας της «εξαντλησης των εθνικών ένδικων μέσων». Πριν την προσφυγή στο Δικαστήριο, όλα τα διαθέσιμα και ισχύοντα ένδικα μέσα του κράτους σας πρέπει να έχουν εξαντληθεί (δηλαδή πρέπει να περάσετε από τα δικαστήρια της χώρας σας) και η προσφυγή πρέπει να υποβληθεί εντός έξι μηνών από την επίδοση της τελικής απόφασης. Επίσης, η προσφυγή πρέπει να αφορά ένα δικαίωμα που προστατεύεται από τη Σύμβαση. Το πρόσωπο που προσφεύγει πρέπει να θίγεται άμεσα και πρέπει να έχει υποστεί σημαντικές βλάβες, εκτός και αν ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά ορίζονται στη Σύμβαση και

στα Πρωτόκολλα, απαιτεί δικαιωματικά την εξέταση της αίτησης. Η προσφυγή δεν πρέπει να έχει «πρόδηλη έλλειψη βάσης» ή να συνιστά παραβίαση δικαιωμάτων.

Αν θεωρείτε ότι η προσφυγή σας πληροί αυτά τα κριτήρια, μπορείτε να υποβάλετε προσφυγή με την επίσημη αίτηση. Δεν χρειάζεται να εκπροσωπείστε στην αρχική φάση, αν και η νομική εκπροσώπηση θα απαιτείται από τη στιγμή που το Δικαστήριο ειδοποιεί το ενδιαφερόμενο κράτος αναφορικά με την προσφυγή. Επίσης, μετά από αυτό το στάδιο, μπορεί να σας παραχθεί νομική αρωγή και πρέπει να γράφετε στο Δικαστήριο σε μία από τις επίσημες γλώσσες του. Ωστόσο, μπορείτε να υποβάλετε προσφυγή στη δική σας γλώσσα.

1.5. Ποιος αποφασίζει;

ΠΟΙΟΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ;

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ:

- Υψηλό ήθος (RIGHT WRONG)
- Εκλογή από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της (European Parliament icon)
- Εννεαετή θητεία χωρίς δυνατότητα (9)

47 δικαστές: ένας από κάθε κράτος μέλος

ΟΙ ΔΙΚΑΣΤΕΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ

Κατά μόνος ή σε συμβούλια, ανάλογα με τη δυσκολία ή τη σημασία της υπόθεσης

ΠΙΟ ΔΥΣΚΟΛΕΣ Ή ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

The infographic features a central cartoon figure pointing upwards. To the left, a box lists the requirements for judges: high reputation (with a scale of justice icon labeled 'RIGHT' and 'WRONG'), election by the European Parliament (with the Parliament icon), and a nine-year term (with a circle containing the number '9'). A speech bubble above the figure states '47 judges: one from each member state'. To the right, a box titled 'THE JUDGES DECIDE' explains they decide alone or in panels based on case difficulty or importance. A vertical arrow labeled 'MORE DIFFICULT OR IMPORTANT CASES' points downwards towards a group of 17 judge icons.

Υπάρχουν 47 δικαστές στο Δικαστήριο, ένας από κάθε κράτος μέλος. Πρέπει να διακρίνονται για το υψηλό ήθος τους και να έχουν σχετικά προσόντα. Οι δικαστές εκλέγονται με πλειοψηφία στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, μεταξύ τριών υποψηφίων που προτείνει το κάθε συμβαλλόμενο κράτος, για μία εννεαετή θητεία χωρίς δυνατότητα ανανέωσης. Εκτελούν τις υποχρεώσεις τους κατά μόνος και είναι ανεξάρτητοι. Οι δικαστές παρίστανται σε μια Επιτροπή τριών δικαστών, σε Τμήματα επτά δικαστών και σε ένα Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως 17 δικαστών. Ένας δικαστής από μόνος του μπορεί να απορρίψει σαφώς απαράδεκτες προσφυγές (αλλά δεν μπορεί να εξετάσει προσφυγές κατά του κράτους εκ μέρους του οποίου έχει εκλεγεί). Η Επιτροπή των τριών δικαστών έχει τη δυνατότητα να κηρύσσει αποδεκτές προσφυγές και να αποφαίνεται για την ουσία μιας υπόθεσης,

όταν καλύπτεται ήδη από καθιερωμένη νομολογία. Το Τμήμα των επτά δικαστών αποφασίζει για την ουσία όλων των υπόλοιπων υποθέσεων, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες η αρμοδιότητα παραχωρείται στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως.

Στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως μπορεί να γίνει ακρόαση υποθέσεων που εγείρουν σοβαρά θέματα ερμηνείας και εφαρμογής της Σύμβασης, κάποιο σοβαρό θέμα γενικής σημασίας, ή υποθέσεις που ενδέχεται να παρεκκλίνουν από προηγούμενη νομολογία. Ένα Συμβούλιο πέντε δικαστών αποφασίζει αν θα γίνει αποδεκτή η παραπομπή μιας υπόθεσης ενώπιον του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης. Επίσης, το Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης μπορεί να πραγματοποιήσει νέα ακρόαση μιας υπόθεσης για την οποία έχει ληφθεί απόφαση από το Τμήμα, αν το Συμβούλιο κάνει δεκτό το αίτημα. Το αίτημα μπορεί να υποβληθεί από οποιοδήποτε μέρος της υπόθεσης εντός τριών μηνών από την ημερομηνία απόφασης του Τμήματος.

1.6. Τι συμβαίνει αν το Δικαστήριο αποφασίσει ότι το κράτος παραβίασε τα δικαιώματά μου;

Τα συμβαλλόμενα κράτη δεσμεύονται να συμμορφωθούν με τις τελικές αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις που είναι μέρη. Ωστόσο, το Δικαστήριο γενικά δεν προσδιορίζει τι μέτρα πρέπει να υιοθετήσουν τα κράτη και δεν επιτηρεί την εφαρμογή των αποφάσεών του. Αυτό είναι καθήκον της Επιτροπής Υπουργών (το διακυβερνητικό όργανο που αποτελείται από Υπουργούς Εξωτερικών ή τους διπλωματικούς τους αντιπροσώπους από τα 47 κράτη μέλη και τη συνδρομή του Τμήματος Εκτέλεσης των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του

Ανθρώπου). Υπάρχουν δύο είδη απαιτούμενων μέτρων: μεμονωμένα μέτρα, που αποσκοπούν στην αποκατάσταση των συνεπειών μιας παραβίασης για έναν προσφεύγοντα (δίκαιη ικανοποίηση και άλλα αναγκαία μέτρα όπως είναι το νέο άνοιγμα των διαδικασιών) και τα γενικά μέτρα, που αποσκοπούν στην πρόληψη μελλοντικών παρόμοιων παραβιάσεων, όπως αλλαγές στη νομοθεσία, στις πολιτικές ή έμπρακτα μέτρα, όπως για παράδειγμα η ανακαίνιση παλιών εγκαταστάσεων φυλακών, σε περίπτωση προσφυγής σχετικά με τις συνθήκες κράτησης.

Το κράτος έχει λοιπόν την ευθύνη να βρει μέτρα σε συνεργασία με το Τμήμα Εκτέλεσης των Αποφάσεων. Το πρώτο βήμα για την υλοποίηση είναι το κράτος να ετοιμάσει ένα σχέδιο δράσης εντός έξι μηνών από την ημερομηνία που η απόφαση γίνεται οριστική (τρεις μήνες από την ημερομηνία επίδοσης, εκτός και αν η υπόθεση έχει υποβληθεί στο Τμήμα Ευρείας Σύμβασης). Αν η απόφαση δεν είναι σαφής σχετικά με το τι απαιτείται να υλοποιηθεί, η Επιτροπή Υπουργών μπορεί να συμφωνήσει με πλειοψηφία δύο τρίτων, προκειμένου να αναπεμφθεί η υπόθεση στο Δικαστήριο (απόφαση παραπομπής) για διευκρινίσεις.

2. Τρόπος χρήσης των δραστηριοτήτων στην αίθουσα διδασκαλίας

2.1. Ιδιαιτερότητες της εκπαίδευσης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων

2.1.1. Ορισμός της εκπαίδευσης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η «εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων» έχει οριστεί από το Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα ως εξής:

εκπαίδευση, επιμόρφωση, ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, καθώς και όλες εκείνες τις πρακτικές και δραστηριότητες που αποσκοπούν -εφοδιάζοντας τους εκπαιδευόμενους με γνώσεις, δεξιότητες και κατανόηση και αναπτύσσοντας τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους- στην ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων έτσι ώστε να συμβάλλουν στην οικοδόμηση και την υπεράσπιση μιας καθολικής κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κοινωνία, με στόχο την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών του.

2.1.2. Αρχές, στόχοι, σκοποί και παιδαγωγική πλευρά της εκπαίδευσης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Αυτός ο ορισμός του Χάρτη μας οδηγεί σε συγκεκριμένες αρχές, στόχους και σκοπούς, παρέχοντας ένα πλαίσιο για την παιδαγωγική πλευρά της εκπαίδευσης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

- ▶ Αρχές:
  - Η εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μια δια βίου διαδικασία.
  - Η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει να πραγματοποιείται από κοινού και σε συνεργασία.
  - Η διδασκαλία θα πρέπει να ακολουθεί τις αξίες και τις αρχές της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

► Στόχοι:

- Η διδασκαλία θα πρέπει να προωθεί τις αξίες και τις αρχές της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παράλληλα να ενθαρρύνει τη χειραφέτηση και την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων.
- Η εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να προωθεί την κοινωνική συνοχή και τον διαπολιτισμικό διάλογο, καθώς και την αξία της πολυπολιτισμικότητας και της ισότητας.
- Η εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να δίνει τη ικανότητα στους ανθρώπους να βρίσκονται σε ετοιμότητα, ώστε να ενεργούν μέσα στην κοινωνία με τρόπο που να υπερασπίζονται και να προωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και τους κανόνες δικαίου.
- Δεδομένου του διεθνούς χαρακτήρα των αξιών και των υποχρεώσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και των κοινών αρχών που διέπουν τη δημοκρατία και τους κανόνες δικαίου, είναι σημαντικό για τα κράτη μέλη να επιδιώκουν και να ενθαρρύνουν τη διεθνή και τοπική συνεργασία μέσω τέτοιων δραστηριοτήτων.

► Σκοποί:

- Η ενίσχυση της γνώσης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως είναι η γνώση για το εύρος των συνταγματικά προστατευόμενων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και των διακηρύξεων, των συμβάσεων και των συνθηκών της σημερινής εποχής.
- Η παροχή της δυνατότητας στους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν μια κριτική κατανόηση της κατάστασης της ζωής τους, π.χ. μέσω της αμφισβήτησης των φραγμών και των δομών που αποτρέπουν την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τους.
- Η προσφορά βοήθειας στους εκπαιδευόμενους κατά τη διαδικασία διευκρίνισης των αξιών, όταν σκέφτονται αξίες όπως είναι η ίση μεταχείριση, η ισότητα και η δικαιοσύνη.
- Η επίτευξη αλλαγών στη στάση των ανθρώπων, π.χ. μέσω της διδασκαλίας της ανοχής μεταξύ μελών διαφορετικών εθνοτικών και εθνικών ομάδων, καθώς και μεταξύ μελών των ίδιων ομάδων.
- Η προώθηση στάσεων αλληλεγγύης, π.χ. βοηθώντας τους ανθρώπους να αναγνωρίσουν τους αγώνες των συνανθρώπων μας, τόσο εντός της χώρας όσο και στο εξωτερικό, καθώς προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους και να αντιδράσουν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Η υλοποίηση αλλαγών στη συμπεριφορά, π.χ. μέσω ενεργειών που αντικατοπτρίζουν το σεβασμό των ανθρώπων για τον άλλο.
- Η παροχή της δυνατότητας στους ανθρώπους να συμμετέχουν, π.χ. δίνοντας στους ανθρώπους τη δυνατότητα να καθορίζουν και να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες.

► Αυτές οι αρχές, οι στόχοι και οι σκοποί προβλέπουν μια παιδαγωγική που στηρίζεται στα εξής:

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα υπάρχουν εντός ενός πλαισίου. Αυτό σημαίνει ότι ένας από τους σκοπούς της εκπαίδευσης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η κατανόηση, με κριτική ματιά, των πραγματικών συνθηκών στο πλαίσιο των οποίων ζουν οι άνθρωποι.